

URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE PRED
EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA

TROŠKOVI POSTUPKA U PRAKSI EUROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KRLEŽIN GVOZD 17, ZAGREB
TEL: 01 6444 600, FAX: 01 6444 613
E-MAIL: ured@zastupnik-esljip.hr
WEB: uredzastupnika.gov.hr

travanj 2024.

© 2024. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskom sudom za ljudska prava

Prekomjerni troškovi postupka, bilo da se radi o sudskim pristojbama ili naknadi za zastupanje stranke u postupku, mogu dovesti do [povrede prava na pristup sudu ili prava na mirno uživanje vlasništva](#).

Europski sud za ljudska prava (dalje: ESLJP) u nekim je predmetima ovo pitanje ocjenjivao u okviru čl. 6. st. 1. Konvencije, u drugima u okviru čl. 1. Protokola br.1 uz Konvenciju, dok je u nekim predmetima to pitanje ocjenjivao u okviru oba navedena članka.

Sukladno dobro utvrđenoj sudskoj praksi ESLJP-a, da bi bilo opravdano, ograničenje prava na pristup sudu ili prava na mirno uživanje vlasništva mora biti [propisano zakonom, slijediti legitiman cilj i biti razmjerno](#), odnosno mora biti postignuta pravedna ravnoteža između javnog interesa i prava podnositelja zahtjeva.

Ciljevi kojima teže nacionalne odredbe koje uređuju troškove postupka su financiranje pravosudnog sustava i izbjegavanje neopravdanog parničenja i nerazumno visokih troškova parničenja odvratanjem potencijalnih tužitelja od pokretanja neutemeljenih sporova ili postavljanja previsokih vrijednosti predmeta spora (VPS) bez snošenja posljedica. ESLJP ističe da se radi o [legitimnim ciljevima osiguranja pravilnog djelovanja pravosudnog sustava i zaštite prava drugih](#), koji su u skladu s člankom 6. stavkom 1. Konvencije i člankom 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju. Pravilo „gubitnik plaća”, prema kojem neuspješna strana mora platiti troškove uspješne strane, samo po sebi ne može se smatrati protivnim navedenim odredbama Konvencije.

Ova pravila primjenjuju se na sporove [između privatnih stranaka](#), ali i na postupke u kojima je [stranka država](#). Ne može se smatrati da država ima neograničene resurse, te bi i država, poput privatnih stranaka, također trebala uživati zaštitu od neutemeljenih sudskih postupaka.

Međutim, u postupcima u kojima država nastupa *de iure imperii*, prebacivanje financijskog tereta troškova na pojedince, iako je [trošak nastao zbog greške države](#), ne može se opravdati legitimnim ciljem „zaštite državne blagajne“ jer je upravo država odgovorna za saniranje vlastitih pogrešaka.

Nakon što utvrdi da je postojao legitiman cilj za ograničenje prava na pristup sudu i/ili prava na mirno uživanje vlasništva, ESLJP utvrđuje je li ograničenje prava bilo razmjerno tom cilju. Drugim riječima, ocjenjuje postoji li razuman odnos razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i cilja kojem se teži, odnosno je li postignuta [pravedna ravnoteža između javnog interesa zajednice i interesa pojedinca da zaštiti svoja temeljna prava](#), te je li zbog miješanja države pojedinac morao snositi [nerazmjernan i prekomjeren financijski teret](#). Jesu li troškovi postupka bili nerazmjerni potrebno je procijeniti uzimajući u obzir okolnosti svakog pojedinog slučaja.

U nastavku su izdvojeni neki predmeti protiv Republike Hrvatske i neki predmeti protiv drugih država članica Vijeća Europe (dalje: VE) u kojima je ESLJP utvrdio da miješanje u pravo na pristup sudu i/ili pravo na mirno uživanje vlasništva podnositelja zahtjeva nije bilo razmjerno. Na kraju, izdvojeni su i primjeri u kojima je ESLJP odlučio da odluka o troškovima postupka nije predstavljala nerazmjerno ograničenje navedenih prava.

PRIMJERI NERAZMJERNOG OGRANIČENJA - POVREDE KONVENCIJE

- Djelomični uspjeh u sporu protiv države

U predmetima koji su se ticali sporova protiv države, a u kojima su tužitelji, zbog djelomičnog uspjeha u sporu, državi morali nadoknaditi visoke sudske pristojbe i druge troškove koji su gotovo potpuno konzumirali dodijeljenu naknadu, ESLJP je isticao da je paradoksalno da država jednom rukom uzima više negoli drugom rukom daje.

U tim predmetima ESLJP je naglašavao da podnositelje zahtjeva (tužitelje u nacionalnim postupcima) ne bi trebalo „kažnjavati“ zbog toga što su istaknuli previsoke vrijednosti predmeta spora, pogotovo kada je riječ o neimovinskoj šteti koju je općenito vrlo teško procijeniti ili u situacijama kada ne postoji razvijena praksa domaćih sudova u pogledu visine sličnih tužbenih zahtjeva.

Podnositelja se ne smije kriviti zbog previsoko postavljenog tužbenog zahtjeva u situacijama kada ne postoji razvijena praksa domaćih sudova u pogledu određivanja visine naknade neimovinske štete.

U predmetu [Stankov protiv Bugarske](#) (zahtjev br.: 68490/01, presuda od 12. srpnja 2007.), ESLJP utvrdio da je podnositelju zahtjeva bilo **nametnuto znatno financijsko opterećenje** time što mu je naloženo da državi plati sudsku pristojbu koja je iznosila gotovo 90 % njemu dosuđene naknade. Naime, bugarski zakon je sadržavao odredbu prema kojoj je stranka koja je djelomično uspjela u sporu morala platiti sudsku pristojbu u visini od 4% iznosa odbijenog tužbenog zahtjeva. Premda bi u konkretnom slučaju sudska pristojba bila niža da je podnositelj tražio niži iznos naknade štete zbog nezakonitog pritvaranja, ESLJP je istaknuo da se **podnositelja ne može kriviti jer je previsoko odredio „vrijednost“ svoje slobode**. Naglasio je da je neimovinsku štetu općenito vrlo teško procijeniti, a pogotovo u situacijama kada nije postojala razvijena praksa domaćih sudova u pogledu određivanja visine naknade štete zbog nezakonitog pritvaranja, kao što nije postojala u Bugarskoj. Zakonski određena sudska pristojba u iznosu od 4% iznosa odbijenog tužbenog zahtjeva bila je nefleksibilna, bez određene gornje granice i bez prostora za bilo kakvu diskrecijsku ocjenu suda. Time je podnositelju bilo **nametnuto znatno financijsko opterećenje te mu je povrijeđeno pravo na pristup sudu**.

Činjenica da su podnositelji tražili znatno veći iznos naknade za izvlaštenje nekretnine od iznosa koji je bio predložen različitim vještačenjima, kao i da su svojim žalbama prouzročili dodatne troškove postupka, ne može opravdati nalog za plaćanje troškova postupka koji apsorbiraju dobivenu naknadu za izvlaštenje.

U predmetu [Perdigão protiv Portugala](#) (zahtjev br.: 24768/06, presuda od 16. studenog 2011.) ESLJP je utvrdio povredu prava na mirno uživanje vlasništva zbog troškova postupka koji su podnositelji zahtjeva morali platiti državi u postupku izvlaštenja njihovog zemljišta. Budući da se stranke nisu mogle sporazumjeti o naknadi za izvlaštenje poljoprivrednog zemljišta, o njoj su odlučivali portugalski sudovi koji su u konačnici za naknadu odredili iznos koji je bio puno manji od onoga što su podnositelji zahtjeva tražili. ESLJP je utvrdio da [legitiman cilj financiranja pravosudnog sustava i odvratanja od neozbiljnih zahtjeva, u ovom slučaju nije bio razmjerno ostvaren](#). Naime, ne samo da su podnositelji zahtjeva izgubili svoje zemljište u postupku izvlaštenja, već su državi morali platiti i troškove postupka u iznosu od 15.000 EUR, koji su potpuno anulirali naknadu za izvlaštenje. Činjenica da su podnositelji tražili znatno veći iznos naknade za izvlaštenje od iznosa koji je bio predložen u različitim vještačenjima izrađenim tijekom postupka, kao i činjenica da su svojim žalbama prouzrokovali dodatne troškove postupka, nije mogla opravdati toliko visoke sudske troškove koji su apsorbirali dobivenu naknadu za izvlaštenje. Podnositeljima zahtjeva je time [nametnut prekomjeren individualni teret](#) što nije bilo u skladu sa zahtjevom postizanja pravedne ravnoteže između općeg interesa zajednice i temeljnih prava pojedinca. Stoga je došlo do [povrede čl. 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju](#).

Paradoksalno je da država jednom rukom (naknadama za državno odvjetništvo koje ju zakonski zastupa) uzima znatan dio onoga što je dodijelila drugom rukom – naknadu za štetu.

ESLJP je u predmetu [Klauz protiv Hrvatske](#) (zahtjev br.: 28963/10, presuda od 18. srpnja 2013.) ocjenjivao jesu li prekomjerni troškovi postupka nerazmjerno ograničili pravo podnositelja zahtjeva na pristup sudu i mirno uživanje vlasništva. Podnositelj zahtjeva podnio je tužbu protiv Republike Hrvatske tražeći naknadu neimovinske štete zbog zlostavljanja tijekom ispitivanja u pritvoru, za koje zlostavljanje je policijski službenik pravomoćno osuđen u kaznenom postupku. Općinski sud je djelomično usvojio tužbeni zahtjev, a s obzirom na to da je podnositelj uspio u sporu sa samo 4,3%, naloženo mu je da, razmjerno uspjehu u sporu, tuženoj RH naknadi parnični trošak u iznosu od 79% dosuđene naknade.

ESLJP je proveo test razmjernosti i utvrdio da u ovom konkretnom slučaju strogom i formalističkom primjenom pravila o razmjernoj naknadi troškova, [hrvatski sudovi nisu postigli inače opravdane ciljeve koji se postižu odredbom „gubitnik plaća“ iz članka 154. stavak 2. Zakona o parničnom postupku \(NN 53/1991 ... 123/08\)](#) - sprječavanje vođenja neutemeljenih sporova i/ili postavljanja previsokih tužbenih zahtjeva i posljedično nerazumno visokih troškova postupka. ESLJP je primijetio da je manji dio tužbenog zahtjeva podnositelj razumno postavio, u skladu sa smjericama Vrhovnog suda RH koje

su donesene radi određivanja naknade u slučaju nematerijalne štete, dok se za preostali, previsoko postavljeni dio tužbenog zahtjeva za duševne boli, od podnositelja nije moglo očekivati da zna da je pretjeran s obzirom da nisu postojale ni smjernice ni praksa VSRH koja bi upućivala na primjerenu visinu naknade štete za duševne boli. [Sankcija za podnositeljev minoran postupovni propust](#) (isticanje previsokog tužbenog zahtjeva), prema mišljenju ESLJP-a, bila je toliko stroga da je neopravdano umanjila naknadu koja mu je dodijeljena zbog tako ozbiljnog nezakonitog čina kao što je kazneno djelo zlostavljanja tijekom obavljanja službene dužnosti, a koje djelo zabranjuje i članak 3. Konvencije. Dodatno, RH nije imala povećane troškove zbog toga što je podnositelj postavio previsoki tužbeni zahtjev jer je bila [zastupana po državnom odvjetniku](#). ESLJP je smatrao paradoksalnim da je država jednom rukom – naknadama za državno odvjetništvo koje ju je zakonski zastupalo – uzela znatan dio onoga što je dodijelila drugom rukom - naknadu za štetu za koju je bila odgovorna. Stoga je utvrdio [povredu prava na pristup sudu zajamčenu čl. 6., st. 1. Konvencije te povredu čl. 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju](#) zbog nerazmjernog miješanja u pravo podnositelja zahtjeva na mirno uživanje vlasništva.

- [Potpuni neuspjeh u sporu protiv države](#)

Obveza plaćanja troškova državi može dovesti do povrede prava na pristup sudu i/ili prava na mirno uživanje vlasništva čak i u situacijama kada su podnositelji u cijelosti izgubili spor protiv države.

ESLJP u svojoj sudskoj praksi ističe da se pravilo „gubitnik plaća“ samo po sebi ne može smatrati protivnim članku 6. Konvencije i/ili članku 1. Protokola br. 1 čak i kad se primjenjuje na parnični postupak u kojem je stranka država. Međutim, način na koji nacionalni sudovi primjenjuju to pravilo u okolnostima pojedinog predmeta može dovesti do nerazmjernog ograničenja podnositeljevih prava, odnosno nametanja mu prekomjernog individualnog tereta.

Kako bi odgovorio na pitanje je li miješanje u pravo podnositelja bilo razmjerno, ESLJP razmatra sljedeće kriterije:

- (i) je li tužba podnositelja pred domaćim sudovima bila lišena ikakvog sadržaja te je li bila očigledno nerazumna;**
- (ii) je li država bila zastupana po državnom odvjetništvu i je li trošak zastupanja države izračunat u iznosu jednakom nagradi odvjetnika;**
- (iii) je li plaćanje troškova, u svjetlu individualnog financijskog stanja podnositelja zahtjeva, predstavljalo teret za tog podnositelja**

U predmetu [Cindrić i Bešlić protiv Hrvatske](#) (zahtjev br.: 72152/13, presuda od 6. rujna 2016.) središnje pitanje odnosilo se na činjenicu da je podnositeljima zahtjeva naloženo da nadoknade troškove zastupanja države od strane državnog odvjetništva u iznosu jednakom odvjetničkoj nagradi. Naime, tužbeni zahtjev podnositelja za naknadu štete u vezi s ubojstvom njihovih roditelja bio je u potpunosti odbijen uz obrazloženje da država nije odgovorna za štetu koja je nastala zbog ubojstava počinjenih na teritoriju Krajine jer je taj teritorij u relevantnom razdoblju bila izvan kontrole hrvatskih vlasti.

Državno odvjetništvo nije u istom položaju kao odvjetnik budući da se financira iz državnog proračuna. Stoga je procjena troškova državnog odvjetništva prema Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika neprikladna.

Primjenjujući gore navedene kriterije, ESLJP je zaključio da [tužba podnositelja pred domaćim sudovima nije bila lišena ikakvog sadržaja niti očigledno nerazumna](#). Naime, shvaćanje podnositelja zahtjeva da je nastala šteta bila rezultat terorističkog čina nije se moglo smatrati nerazumnim jer u trenutku podnošenja tužbe nije bilo posve jasno što čini teroristički akt a što štetu povezanu s ratom, s obzirom da praksa hrvatskih sudova po tom pitanju nije bila ujednačena. ESLJP je također smatrao da je procjena troškova državnog odvjetništva prema Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika bila neprikladna jer [državno odvjetništvo nije u istom položaju kao odvjetnik, budući da se financira iz državnog proračuna](#). Dodatno, ESLJP je uzeo u obzir i pojedinačnu financijsku situaciju podnositelja zahtjeva koja bi bila značajno narušena plaćanjem tolikih troškova. Slijedom toga, ESLJP je zaključio da je nalog za plaćanje punog iznosa troškova postupka [nametnuo nerazmjern teret podnositeljima zahtjeva](#), zbog čega im je povrijeđeno njihovo pravo na mirno uživanje vlasništva zajamčeno čl. 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, kao i pravo na pristup sudu zajamčeno čl. 6., st. 1. Konvencije.

Do istog zaključka, ESLJP je došao u činjenično sličnom predmetu [Bursać i drugi protiv Hrvatske](#) (zahtjev br.: 78836/16, presuda od 28. travnja 2022.). U ovom predmetu, pozivajući se na odredbe Zakona o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata (NN 117/2003), podnositeljice zahtjeva su podnijele tužbu radi naknade štete protiv države, zbog ubojstva njihovog oca od strane hrvatskih vojnika tijekom trajanja vojno redarstvene akcije Oluja. Općinski sud je odbio njihov tužbeni zahtjev radi zastare, utvrdivši da je tužba podnesena izvan objektivnog petogodišnjeg zakonskog roka zastare propisanog čl. 376. stavkom 2. Zakona o obveznim odnosima (NN 53/91)(dalje: ZOO), a da se duži zakonski rok zastare iz članka 377. ZOO-a nije mogao primijeniti jer nije bila donesena pravomoćna

osuđujuća presuda protiv počinitelja kaznenog djela. Ujedno, općinski sud je podnositeljicama naložio da državi plate parnični trošak u iznosu od 60.000,00 HRK za zastupanje po državnom odvjetništvu.

Neprihvatljivo je zahtijevati da podnositelji zahtjeva snose trošak zastupanja države nakon što je neuspjeh u parnici za naknadu štete uslijedio zbog toga što nije donesena osuđujuća kaznena presuda.

Pozivajući se na kriterije utvrđene u predmetu *Cindrić i Bešlić*, ESLJP je presudio da je rješenjem o troškovima podnositeljicama **nametnut prekomjeran individualni teret**. Naime, kao i u predmetu *Cindrić i Bešlić*, ESLJP je zaključio da sudska praksa hrvatskih sudova nije bila potpuno jasna u trenutku kada su podnositeljice zahtjeva podnijele tužbu za naknadu štete. Čak i pod pretpostavkom da su trebale biti upoznate s praksom domaćih sudova u vezi tumačenja članka 377. ZOO-a, tužba podnositeljica zahtjeva nije bila očigledno nerazumna jer su se **opravdano mogle nadati da će sudovi spornu odredbu o zastari primijeniti u njihovu korist kao žrtava teških kršenja ljudskih prava**. Dodatno, ESLJP je istaknuo činjenicu da kaznena istraga ubojstva oca podnositeljica zahtjeva nije rezultirala identificiranjem počinitelja i njihovim kažnjavanjem te osuđujućom presudom temeljem koje bi podnositeljice mogle ishoditi naknadu štete. Stoga bi bilo neprihvatljivo zahtijevati od podnositeljica da snose i trošak zastupanja države nakon što nisu uspjele u parnici za naknadu štete zbog toga što nije donesena osuđujuća kaznena presuda, jer takvo postupanje predstavlja dodatnu traumatizaciju žrtava te je u suprotnosti s duhom Konvencije i njezinih protokola. Na kraju, kao i u predmetu *Cindrić i Bešlić*, ESLJP je zaključio da **odmjeravanje troškova zastupanja državnog odvjetništva na isti način kao odvjetnicima nije bilo opravdano jer se državno odvjetništvo, za razliku od odvjetnika, financira iz državnog proračuna**. Također je, kao otežavajuću okolnost, uzeo u obzir tešku financijsku situaciju podnositeljica zahtjeva. Slijedom navedenog, ESLJP je presudio da je **povrijeđeno pravo podnositeljica zahtjeva na mirno uživanje vlasništva**.

- **Potpuni uspjeh u sporu protiv države**

U određenim predmetima, unatoč činjenici da je podnositelj zahtjeva (tužitelj u nacionalnom postupku) u potpunosti uspio u sporu protiv države, nacionalni sudovi takvim uspješnim tužiteljima nisu dosuđivali nikakve troškove postupka.

U nastavku su izdvojeni neki primjeri u kojima je ESLJP utvrdio da takve odluke nacionalnih sudova nisu bile opravdane.

**Pojedinci ne mogu snositi
financijski teret zbog grešaka
državnih vlasti.**

U predmetu [Černius and Rinkevičius protiv Litve](#) (zahtjevi br.: 73579/17, 14620/18, presuda od 18. veljače 2022.) ESLJP utvrdio povredu prava na pristup sudu jer nacionalne vlasti, odlučujući o zahtjevu za naknadu troškova postupka, [nisu provele test razmjernosti između materijalne koristi ostvarene uspjehom u sporu i visine troškova postupka](#). Naime, podnositeljima zahtjeva nije odobren zahtjev za naknadu troškova postupka iako su pred litavskim upravnim sudom uspješno osporili odluke Državnog radnog inspektorata kojima su im izrečene upravne kazne. Nadležni sud je odbio zahtjev podnositelja za naknadu troškova postupka uz obrazloženje da Državni radni inspektorat nije zloupotrijebio svoje ovlasti niti je postupao nemarno ili ishitreno pri izricanju kazni podnositeljima, stoga država nije bila odgovorna za štetu.

ESLJP je utvrdio da su troškovi postupka višestruko premašivali kazne koje su izrečene podnositeljima zahtjeva te su se oni [po završetku postupka našli u nepovoljnijoj poziciji od one u kojoj su bili prije osporavanja odluka Državnog radnog inspektorata](#). ESLJP se nije složio s argumentacijom litvanskih sudova da odgovornost države za štetu može nastati jedino u slučaju nezakonitog postupanja državnih službenika. Istaknuo je da se brojni nacionalni pravni izvori kao i sudska praksa pozivaju na pravni princip da „gubitnik plaća“ te da greške državnih vlasti ne mogu snositi pojedinci. Slijedom navedenog, ESLJP je utvrdio da je podnositeljima nametnut prekomjeren pojedinačan teret koji nije bio razmjern legitimanom cilju i stoga je odbijanje zahtjeva za naknadom troškova predstavljalo [povredu prava na pristup sudu zajamčenom člankom 6. stavkom 1. Konvencije](#).

Povredu prava na pristup sudu ESLJP je utvrdio i predmetu [Dragan Kovačević protiv Hrvatske](#) (zahtjev br.: 49281/15, presuda od 12. svibnja 2022.) u kojem je podnositelju također odbijen zahtjev za naknadom troškova postupka unatoč potpunom uspjehu u sporu. Podnositelj zahtjeva, zastupan po odvjetnici, podnio je ustavnu tužbu protiv rješenja kojim mu je oduzeta poslovna sposobnost. Ustavni sud je [prihvatio njegovu ustavnu tužbu i ukinuo predmetno rješenje, ali je odbio podnositeljev zahtjev za naknadom troškova](#) citirajući, bez dodatnog obrazloženja, članak 23. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, prema kojem svaki sudionik u postupku pred Ustavnim sudom snosi svoje troškove, osim ako Ustavni sud ne odluči drugačije.

ESLJP je prihvatio da članak 23. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu ima legitimne ciljeve – osiguranje neometanog funkcioniranja tog suda i zaštitu državnog proračuna. Naime, u ustavnosudskom postupku ne postoji rizik da će stranke, zbog eventualnog neuspjeha, pored

Odredba prema kojoj svatko snosi svoje troškove u postupku pred Ustavnim sudom ima legitiman cilj osiguranja neometanog funkcioniranja tog suda i zaštite državnog proračuna. Bez obzira na to, mora se razmotriti predstavlja li taj trošak prekomjeran financijski teret za podnositelja.

svojih troškova morati podmiriti i troškove suprotne strane. Nepostojanje takvog rizika, zajedno s nepostojanjem obveze plaćanja sudskih pristojbi u ustavnosudskom postupku, može dovesti do preopterećenja tog suda velikim brojem neosnovanih ustavnih tužbi, a što može smanjiti njegovu učinkovitost te akumulirati troškove za državu.

Ocjenujući razmjernost miješanja u podnositeljevo pravo na pristup sudu, ESLJP je utvrdio da je postupak pokrenut pred Ustavnim sudom povodom lišenja poslovne sposobnosti za podnositelja bio od egzistencijalne važnosti. Istaknuo je da se **zastupanje po odvjetniku pred Ustavnim sudom ne može smatrati neopravdanim** budući da taj sud odlučuje o složenim pitanjima koja se tiču zaštite temeljnih prava i sloboda koje osobama koje nemaju formalno pravno obrazovanje može biti teško shvatiti. Činjenica da je podnositelj zahtjeva osoba s duševnim smetnjama, samo je dodatno potvrdila da se zastupanje po odvjetniku u njegovom predmetu nije moglo smatrati neopravdanim. Nadalje, **s obzirom na visinu podnositeljevog mjesečnog prihoda, trošak izrade ustavne tužbe koji je morao platiti odvjetniku za njega je predstavljao značajan financijski teret**. Konačno, ESLJP je istaknuo kako su nacionalne vlasti sukladno članku 6. stavku 1. Konvencije obvezne navesti razloge i ponuditi obrazloženje za svoje odluke, što je u konkretnom predmetu Ustavni sud propustio učiniti, **odnosno nije pružio sadržajnije razloge za donošenje odluke o troškovima (obrazložio odluku o troškovima)**. Slijedom navedenog, podnositelju je bilo povrijeđeno pravo na pristup sudu.

- **Sporovi između privatnih stranaka**

ESLJP je u svojoj sudskoj praksi isticao da su **jamstva pristupa sudu jednako snažno primjenjiva na privatne sporove i na sporove u koje je uključena država**. Drugim riječima, činjenica da se radi o građanskopravnom sporu između dviju privatnih stranaka ne znači da će ta jamstva biti drugačije primijenjena nego u sporovima protiv države. To je stoga što u obje vrste postupka stranka može biti prisiljena snositi nerazmjerno veliko financijsko opterećenje u obliku troškova postupka, što u konačnici može dovesti do povrede prava te stranke na pristup sudu i/ili mirno uživanje vlasništva.

Činjenica da se radi o sporu između privatnih stranaka samo je jedan od elemenata koji ESLJP uzima u obzir prilikom ocjene razmjernosti ograničenja prava podnositelja.

Domaći sudovi trebaju iskoristiti diskrecijsku ovlast koja im je dana pri odlučivanju o troškovima postupka kod djelomičnog uspjeha u sporu, Ne smiju dozvoliti da se dogode apsurdne situacije poput one u kojoj je podnositelj zahtjeva osobi koja ga je fizički napala morao isplatiti duplo više na ime parničnih troškova nego li mu je nadležni domaći sud dosudio na ime naknade štete.

U predmetu [Čolić protiv Hrvatske](#) (zahtjev br.: 28963/10, presuda od 18. studenog 2021.) podnositelj zahtjeva uspio je dokazati osnovu svog tužbenog zahtjeva, odnosno da je bio fizički napadnut, ali mu je bilo priznato samo 65% konačno postavljenog tužbenog zahtjeva za naknadu štete. Stoga su mu domaći sudovi, primjenjujući članke 154. i 155. ZPP-a, naložili da podmiri troškove tuženika. Kako je podnositelj na ime naknade štete dobio 8.360 kuna, a troškovi tuženika koje je morao podmiriti iznosili su 14.886 kuna, dosuđena naknada štete bila je izgubljena. Drugim riječima, [unatoč uspjehu u ostvarivanju naknade štete protiv privatne osobe koja ga je fizički napala, podnositelj je morao platiti troškove postupka tuženiku u dvostruko većem iznosu od naknade koja mu je dosuđena.](#)

ESLJP je istaknuo da su jamstva pristupa sudu jednako snažno primjenjiva na privatne sporove kao i na sporove koji uključuju državu. Nadalje, smatrao je da je podnositeljev tužbeni zahtjev bio razuman i očekivan jer je bio u skladu s Orijentacijskim kriterijima za ujednačavanje visine naknade nematerijalne štete koje donosi Vrhovni sud, i naknadno usklađen s mišljenjem relevantnih vještaka. Analizirajući primjenu članka 154. ZPP-a, ESLJP je istaknuo da su domaći sudovi zanemarili činjenicu da je podnositelj u potpunosti uspio u pogledu visine tužbenog zahtjeva, odnosno nisu iskoristili diskrecijsku ovlast koja im je dana navedenim člankom pri odlučivanju o troškovima postupka kod djelomičnog uspjeha u sporu. To je dovelo do apsurdne situacije u kojoj je podnositelj zahtjeva osobi koja ga je fizički napala morao isplatiti duplo više na ime parničnih troškova nego li mu je nadležni domaći sud dosudio na ime naknade štete. Stoga je došlo do [povrede članka 6. stavka 1. Konvencije](#). Odluka o troškovima ograničila je i podnositeljevo pravo na mirno uživanje vlasništva koje nije bilo razmjerno, odnosno nije postignuta pravedna ravnoteža između općeg interesa i prava podnositelja na mirno uživanje vlasništva. Stoga je došlo i do [povrede članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju](#).

U predmetu [Štefek protiv Hrvatske](#) (zahtjev br.: 65173/17, presuda od 2. lipnja 2022.) podnositelj zahtjeva podnio je tužbu protiv svog poslodavca tražeći isplatu naknada na temelju radnog odnosa. Budući da nije bilo jasno je li prema mjerodavnim propisima o radu imao pravo na naknadu za prekovremeni rad tijekom vremena provedenog u pripravnosti, podnositelj je iskoristio postojeći postupovni mehanizam namijenjen upravo takvim situacijama nesigurnosti i istaknuo podredni zahtjev pred sudom potražujući, s jedne strane, veći iznos koji bi uključivao tu naknadu i, podredno, niži iznos iz kojeg je ta naknada bila isključena. Nadležni hrvatski sud cijenio je podnositeljev uspjeh u sporu temeljem oba postavljena zahtjeva, zbog čega je smatrao da je podnositeljev uspjeh

Domaći sudovi moraju navesti važne razloge kako bi opravdali činjenicu da su troškovi postupka koje je podnositelj morao platiti poslodavcu bili veći od financijske naknade koja mu je dosuđena u radnopravnom sporu.

u sporu neznatan te je mu je naložio da tuženiku naknadi sve troškove postupka.

S obzirom na to da su se oba podnositeljeva zahtjeva temeljila na zaključcima vještaka, ESLJP je smatrao da se ne može reći da su ona bila neopravdano preuveličana. Podnositelj je u konačnici bio u potpunosti uspješan i s osnovom i s visinom svog podrednog tužbenog zahtjeva. U takvim okolnostima, ESLJP je smatrao da se moraju navesti važni razlozi koji bi opravdali činjenicu da su troškovi postupka koje je podnositelj morao platiti poslodavcu bili veći od financijske naknade koja mu je dosuđena u ovom predmetu. Uzimajući u obzir mjerodavne odredbe ZPP-a, kao i sudske praksu hrvatskih sudova, ESLJP je zaključio da se vrijednost predmeta spora dvaju tužbenih zahtjeva ne kumulira kada tužitelj istakne podredni zahtjev i ne traži od suda da mu dosudi oba, već samo jedan ili drugi iznos. Slijedom toga, pristup nadležnog domaćeg suda u podnositeljevu predmetu, u kojem je taj sud kumulirao dva podnositeljeva podredna zahtjeva radi utvrđivanja njegova uspjeha u postupku, ne samo da je rezultirao **apsurdnim ishodom prema kojem je podnositelju naloženo platiti troškove postupka svog poslodavca u iznosu većem od iznosa koji mu je dosuđen na ime naknada na temelju radnog odnosa, već je bio u suprotnosti s domaćim pravom i sudske praksom o tom pitanju**. Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

PRIMJERI – NEMA POVREDE KONVENCije

U predmetima u kojima nije utvrdio nerazmjernost u ograničenju prava na pristup sudu i/ili prava na mirno uživanje vlasništva, ESLJP je ispitivao sljedeće:

- **uspjeh u sporu (je li podnositelj zahtjeva barem djelomično uspio sa svojim tužbenim zahtjevom)**
- **mogućnost predviđanja izgleda za uspjeh u sporu (postojanje sudske prakse koja je podnositeljima omogućila predviđanje izgleda za uspjeh u sporu)**
- **doprinos podnositelja zahtjeva nastanku štete i posljedično troškova postupka**
- **predstavlja li trošak preveliko financijsko opterećenje za podnositelja zahtjeva (je li podnositelji dostavio dokaze koji bi pokazali da mu je obvezom plaćanja troškova postupka nametnut prekomjerni teret s obzirom na njegovu financijsku situaciju)**
- **privatnopravnu prirodu tužbi u kojima tuženik nije bila država zastupana po državnom odvjetništvu već privatni subjekt zastupan po odvjetniku**

ESLJP uzima u obzir privatnopravnu prirodu tužbi u kojima tuženik nije država zastupana po državnom odvjetništvu već privatni subjekt zastupan po odvjetnicima, te jesu li podnositelji dostavili dokaze koji bi pokazali da im je obvezom plaćanja troškova postupka nametnut prekomjerni financijski teret.

U predmetu [Derbuc i drugi protiv Hrvatske](#) (zahtjevi br.: 53977/14 i 41902/15, odluka o nedopuštenosti od 15. ožujka 2022.) ESLJP je zaključio da odluka o trošku parničnog postupka nije predstavljala nerazmjerno ograničenje prava podnositelja na pristup sudu niti prava na mirno uživanje vlasništva te je zahtjeve podnositelja proglasio očigledno neosnovanima. Podnositelji zahtjeva podnijeli su tužbe za naknade štete zbog tjelesne ozljede odnosno smrtnog stradavanja njihovih srodnika. Hrvatski sudovi su odbili sve tužbe te su naložili podnositeljima da tuženicima, osiguravajućim društvima zastupanim po odvjetnicima, isplate parnične troškove. Jedna tužba bila je odbijena jer stupanj invaliditeta sina podnositelja zahtjeva nije bio dovoljno težak da bi opravdao dosuđivanje naknade štete, dok su tužbe ostalih podnositelja odbijene jer je njihov srodnik, u pijanom stanju, sam skrivio prometnu nesreću u kojoj je smrtno stradao.

S obzirom na potpuni neuspjeh podnositelja u dokazivanju njihovih tužbenih zahtjeva, ESLJP je zaključio da troškovi postupka nisu ni mogli biti prekomjerni na način da bi „pojeli“ dio naknade za tužbeni zahtjev s kojim su uspjeli. Također je istaknuo da [u zaključcima domaćih sudova nije bilo ničeg proizvoljnog niti su ti sudovi odlučivali o nekom novom pravnom pitanju, već su u sva tri stupnja, u kontradiktornim postupcima, donijeli obrazložene presude o pravnim pitanjima o kojima postoji jasna i utvrđena domaća sudska praksa](#). Stoga, podnositelji nisu mogli isticati da nisu mogli predvidjeti svoje izgleda za uspjeh. ESLJP je uzeo u obzir i privatnopravnu prirodu tužbi u kojima tuženik nije bila država zastupana po državnom odvjetništvu već privatni subjekti zastupani po odvjetnicima, a podnositelji nisu dostavili dokaze koji bi pokazali da im je obvezom plaćanja troškova postupka nametnut prekomjerni financijski teret. Slijedom navedenog, odluka o trošku parničnog postupka nije predstavljala nerazmjerno ograničenje prava podnositelja na pristup sudu niti prava na mirno uživanje vlasništva te je stoga ESLJP njihove zahtjeve proglasio očigledno neosnovanim.

Negativne posljedice za podnositelja proizašle su prvenstveno iz njegovih postupovnih propusta – umjetnog preuveličavanja tužbenog zahtjeva te samostalnog doprinosa

U predmetu [Horvat protiv Hrvatske](#) (zahtjev br.: 27702/16, odluka o nedopuštenosti od 22. veljače 2022.) ESLJP je istaknuo da je [tužbeni zahtjev podnositelja bio neopravdano preuveličan](#), zbog čega je sukladno Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika, tuženicima nastao dodatni trošak. ESLJP je zaključio da su negativne posljedice za podnositelja proizašle prvenstveno iz njegovih postupovnih propusta – umjetnog preuveličavanja tužbenog zahtjeva te samostalnog doprinosa šteti zbog čega je tek djelomično uspio s osnovom svog tužbenog zahtjeva. Način na koji

štetiti, zbog čega je tek djelomično uspio s osnovom svog tužbenog zahtjeva.

su hrvatski sudovi primijenili domaće zakonodavstvo bio je u okviru njihove slobode procjene na temelju čl. 6. st. 1. Konvencije i čl. 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, te nije bio nerazmjernan legitimnom cilju pravilnog djelovanja pravosudnog sustava i zaštite prava drugih. Stoga je ESLJP odbacio podnositeljev zahtjev kao očigledno neosnovan.

Podnositelju nije nametnuto znatno financijsko opterećenje koje bi ugrozilo ostvarenje njegovih prava.

Podnositelj zahtjeva u predmetu [Žulić protiv Hrvatske](#) (zahtjev br.: 69108/17, odluka o nedopuštenosti od 5. srpnja 2022.) žalio se protiv odluke da svaka strana snosi svoje troškove postupka nakon što je povukao svoj tužbeni zahtjev protiv banke, ističući kako je spor s bankom riješio izvan suda i da je banka u cijelosti udovoljila njegovu tužbenom zahtjevu. S druge strane, banka je smatrala da sklapanjem dodatka ugovoru o kreditu nije udovoljila podnositeljevu tužbenom zahtjevu. [Oslanjajući se na čl. 159. ZPP-a, kojim je određeno da svaka stranka mora snositi svoje troškove postupka](#) ako je parnica završena sudskom nagodbom, nadležni sud je odlučio da svaka stranka snosi svoje troškove.

ESLJP je prihvatio podnositeljev argument da hrvatski sudovi u sličnim situacijama imaju različit pristup u odmjeravanju troškova, ali se nije složio da je banka potpisivanjem dodatka ugovora o kreditu udovoljila njegovom tužbenom zahtjevu. Naime, u tom aneksu nije se spominjao predmetni sudski postupak, niti troškovi tog postupka ili pravo na naknadu za navodno preplaćenu kamatu. Ujedno, banka je izričito navela da potpisivanjem dodatka nije udovoljila tužbenom zahtjevu kako ga je formulirao podnositelj. Stoga, čak i da je odluka o troškovima postupka donesena pogrešnom primjenom prava, podnositelju tom odlukom nije nametnuto znatno financijsko opterećenje koje bi ugrozilo ostvarenje njegovih prava. Naime, [da je primijenjen članak 158. stavak 1. ZPP-a, odluka o troškovima bi najvjerojatnije bila financijski nepovoljnija za podnositelja](#). Slijedom toga, ESLJP je utvrdio da podnositelj nije pretrpio značajnu štetu te je proglasio njegov zahtjev nedopuštenim.

Ni obveza plaćanja troškova zastupanja države neće predstavljati nerazmjerno ograničenje podnositeljevih prava na pristup sudu i/ili prava na mirno uživanje vlasništva ako je podnositelj nesporno [mogao predvidjeti svoje izgleda za uspjeh](#) u sporu i ako iznos troška za njega [ne predstavlja preveliko financijsko opterećenje](#).

Visoki troškovi postupka u slučaju potpunog neuspjeha stranke u dokazivanju osnove svog tužbenog zahtjeva mogu otvoriti pitanje povreda prava koja se štite Konvencijom samo u situacijama kada podnositelji iz nekog razloga nisu mogli predvidjeti svoje izgleda za uspjeh u parnici.

U predmetu [Perša protiv Hrvatske](#) (zahtjev br.: 27702/16, odluka o nedopuštenosti od 8. ožujka 2022.) podnositelj zahtjeva je podnio [tužbu za naknadu štete protiv države](#), tvrdeći da je zbog propusta države u nadziranju poslovanja jednog društva izgubio ušteđevinu koju je polagao kod tog društva nad kojim je bio proveden [stečajni postupak](#). Nadležni hrvatski sudovi odbili su njegov tužbeni zahtjev uz obrazloženje da nije postojala dostatna uzročno posljedična veza između štete koja je nastala podnositelju i nepravilnosti u nadziranju. Podnositelju je naloženo da državi, zastupanoj po državnom odvjetništvu, podmiri trošak parničnog postupka u iznosu od 15.000,00 HRK.

ESLJP je istaknuo da visoki troškovi postupka u slučaju potpunog neuspjeha stranke u dokazivanju osnove svog tužbenog zahtjeva mogu otvoriti pitanje povreda prava koja se štite Konvencijom, samo u situacijama kada podnositelji iz nekog razloga nisu mogli predvidjeti svoje izgleda za uspjeh u parnici. U ovom slučaju, [podnositelj je sasvim sigurno mogao predvidjeti ishod svojega predmeta](#), budući da je Vrhovni sud više od godine dana prije nego li je podnositelj podnio tužbu zauzeo pravni stav o neosnovanosti tužbenih zahtjeva u takvim sporovima i potvrdio ga u više svojih odluka donesenih prije nego je podnositelj podnio svoju tužbu. Dodatno, u kontekstu visine tužbenog zahtjeva podnositelja, iznos parničnog troška od 15.000,00 HRK, ESLJP-u se nije činio pretjeranim jer [podnositelj nije dostavio dokaze da predmetni iznos za njega predstavlja prekomjeran teret](#). Slijedom svega navedenog, ESLJP je zahtjev podnositelja proglasio očigledno neosnovanim.

Podnositelji su morali biti svjesni da neće uspjeti u sporu, pogotovo uzimajući u obzir da ih je zastupao odvjetnik koji je morao znati da nisu postojali izgledi za uspjeh u sporu.

I u predmetu [Marić protiv Hrvatske](#) (zahtjev br.: 37333/17, odluka o nedopuštenosti od 10. studenog 2022.) podnositelji zahtjeva su tvrdili da im je povrijeđeno pravo na pristup sudu zbog naloga da plate sve troškove zastupanja državnog odvjetništva. Podnositelji zahtjeva su podnijeli tužbu radi naknade štete protiv Republike Hrvatske, tvrdeći da je RH odgovorna za štetu koja im je nastala stradavanjem njihova oca tijekom zračnog bombardiranja Šećerane u Županji koje je izvršila Jugoslavenska narodna armija u studenom 1991. Njihov tužbeni zahtjev je u konačnici odbijen uz obrazloženje da je stradavanje oca podnositelja zahtjeva predstavljalo ratnu štetu za koju RH nije odgovorna. Podnositeljima je naloženo da podmiru troškove postupka koji su uključivali i troškove zastupanja državnog odvjetništva.

ESLJP je odbacio zahtjev podnositelja kao očigledno neosnovan zaključivši da je [smrt njihova oca nedvojbeno bila ratna šteta, te stoga nisu postojali izgledi za uspjeh u sporu](#). ESLJP je zaključio da su podnositelji morali biti svjesni

da neće uspjeti u sporu, pogotovo uzimajući u obzir da ih je zastupao odvjetnik koji je morao znati da se radi o ratnoj šteti za koju RH nije odgovorna. Istaknuo je da podnositelji zahtjeva nisu tražili naknadu štete zbog neprovođenja djelotvorne istrage i posljedične duševne boli i tjeskobe koje su osjećali jer počinitelji bombardiranja nisu privedeni pravdi, već su tražili naknadu na ime imovinske i neimovinske štete uzrokovane stradavanjem njihova oca. Slijedom navedenog, nametnuti troškovi nisu predstavljali nerazmjeran teret podnositeljima zbog kojeg bi bilo povrijeđeno njihovo pravo na pristup sudu.

Ovaj dokument izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.

© 2024. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskom sudom za ljudska prava